

TEKORT AAN MANKRACHT BRENGT SECTOR IN LASTIG PARKET

Imago techniek heeft opkikker nodig

Wie de kranten leest en op social media de ontwikkelingen in de #techniek een beetje volgt, kan er niet omheen. De sector zit in een moeilijk parket. De voorbije jaren is er – crisis of geen crisis – in meer of mindere mate werk genoeg, maar gedegen vaklui om het werk uit te voeren zijn er steeds minder. Bovendien, nieuwe aanwas blijft uit. Hoe wringt de sector zich uit deze gordiaanse knoop? Over die vraag buigen zeven experts zich aan tafel bij Regardz in Amersfoort.



Station Amersfoort ligt op nog geen steenworp afstand van de Regardz-vestiging in Amersfoort.

Maar van de reizigersdrukte is in het restaurant, hoog in het gebouw, weinig te merken. “De Eenhoorn is één van de grotere vestigingen van Regardz; met 25 vergaderzalen, maar ook een grote congressaal voor 350 personen”, vertelt directeur Agatha Kleis. “Maar we zijn bepaald niet uitontwikkeld. Met de nieuwe servicemissie ‘Kindest Regardz’ wil Regardz alleraardigste bedrijf van Nederland zijn en blijven; we willen ‘the kindest’ zijn en excellente service bieden.”

Aan tafel – waar ondertussen aanlokkelijke hapjes en drankjes zijn uitgesteld – maken de tafelgasten in alle rust kennis met elkaar. Het gesprek komt als vanzelf op gang. Hoewel de meeste deelnemers elkaar niet of nauwelijks kennen, kennen ze de sector stuk voor stuk als hun broekzak. En dan heb je gespreksstof in overvloed. Over het tekort aan vakmensen bijvoorbeeld, de noodzaak tot innovatie en automatisering, de rol van de overheid en – altijd weer – over de crisis.

Wie het nieuws zo een beetje volgt, zou denken dat het met de techniek wel goed zit. Het aantal gevraagde uitzenduren in de sector nam vorig kwartaal immers met maar liefst 25 procent toe. “Het geld zal dezer dagen in de maakindustrie verdiend moeten worden. Daar ontstaat de vraag”, zegt Van Leeuwen.

“We zullen ook flankerend overheidsbeleid nodig hebben”

“En sinds kort heeft de overheid de maakindustrie terecht onder de topsectoren geschaard. Maar dat is wel aan de late kant, want veel te lang is de techniek een ondergeschoven kindje geweest en is onvoldoende onderkend hoe belangrijk de techniek is voor de economie als geheel. Het beste zie je dat op de scholen.” Er is te weinig aandacht geweest voor techniek en te weinig moeite gedaan om de achterhaalde vooroordelen,

over vieze handen en smoezelige overals, te nuanceren.

Van Leeuwen raakt direct een heet hangijzer. Want waar zo’n twintig jaar geleden de middelbare technische school (mts) nog klassen vol kranige, adequaat geschoolde technici afleverde, is het vandaag – wat de tafelgasten betreft – huilen met de pet op. Kantoorinnovator Ter Stege bezocht onlangs een ROC-instelling, keek eens naar binnen bij een college Bouwkunde en werd daar nu niet bepaald vrolijk van. “Wat een ongemotiveerd stel jongens! Schijnbaar hadden ze een opdracht, maar de doodseheid maakte bepaald geen goede indruk op me. Er ging niks vanuit.”

“Belangrijker nog: het niveau is dramatisch”, haakt Ten Have aan. “Wij leiden ons personeel liever zelf op tegenwoordig. Ik heb een gemotiveerde jongen in dienst, maar hij zegt ook: wat moet ik op die school? De leraren zijn er vaker niet dan wel, ze ontberen de juiste kennis of ze reageren niet op e-mails.”

Van Oevelen, van [e]Parts en Centurion ziet het ook op groter schaal fout gaan. “Er wordt in onze

DEELNEMERS



SASJA FRANSEN

zit aan tafel namens De Vest Projecten uit Weesp. Het bedrijf houdt zich bezig met binnenafbouw van kantoorpanden. Van wanden tot plafonds en van vloerbedekking tot raamdecoratie. “Eigenlijk alles waar een klant om vraagt.”



PETER VAN LEEUWEN

is directeur van MetalTech, een bedrijf uit Weesp dat actief is in de fijnmechanica. “We maken fijnmechanische onderdelen voor heel uiteenlopende branches.” Ook bouwt MetalTech topsealmachines, voor naadloze en veilige sluiting van maaltijdbakjes voor de voedingsindustrie.”



BERT TER STEGE

Kantoorinnovatie, staat op het kaartje van Bert ter Stege van BeteS uit Hilversum. “Ter Stege is actief in de af-drukapparatuur, levert kantoorartikelen en is daarbij ook nog ergonomoos. “Kerels hangen vaak en dames zitten vaak op het puntje van de stoel. Ik help om die foute houding uit je systeem te krijgen.”



EGBERT MEKENKAMP

is regiomanager Middenwest bij DIT Bouw & Techniek, capaciteitsleverancier van technisch personeel. Landelijk telt de organisatie zo’n 1200 vakmensen. “Ik richt me vooral op elektromonteurs en loodgieters, maar we leveren ook vakkrachten voor de industrie.”



HUUB VAN OEVELEN

staat aan het roer van twee werkmaatschappijen: [e]Parts, importeur van elektronica-componenten voor groothandel en installateur, en Centurion, producent en installateur van de betere garagedeuren. Beide bedrijven, inclusief werkplaats en showroom, zijn gevestigd in Soest.



FRANK TEN HAVE

is eigenaar van Ten Have Installatie uit Weesp. Een installatietechnisch bedrijf dat deskundig is op het gebied van centrale verwarming, ventilatie, grootschalig loodgieterswerk, warmtepompsystemen en airconditioning. Met veertien man personeel is hij werkzaam door het hele land.



AGATHA KLEIS

Gastvrouw is Agatha Kleis, directeur van Regardz Eenhoorn Amersfoort. Regardz telt twaalf locaties in Nederland en is volledig toegerust om vergaderingen, evenementen, congressen en feesten te huisvesten. “We zijn momenteel bezig om door nieuwe partnerships ons aanbod nog verder uit te breiden.”

sector te weinig geïnvesteerd in kennisontwikkeling. Ook de vakorganisaties haken daar niet op in. Ze hebben het geld niet, of de Begeerung ontbreekt." "Kijk", zegt Van Leeuwen, "Op de mts volgde je achttien technische vakken. Tegenwoordig leren ze je alleen maar hoe je iets moet opzoeken als je het niet weet. Dat werkt niet. Vergelijk het met lego; met twee blokjes kun je geen huis bouwen. Zo is het ook in de techniek. Met een paar kennisblokjes kom je er niet."

DRONES EN PLASTIC SOEP

Wat een gesomber. Kan het ooit nog goedkomen, zou je denken? "Voor de goede orde", nuanceert Mekenkamp even, "is het wel goed je te realiseren dat er een behoorlijke tweedeling is. Je hebt de mbo'ers, de mensen naar wie wij, hier aan tafel, op zoek zijn en waar zo'n tekort aan is, maar op het hbo en de technische universiteiten loopt het storm. Werktuigbouwkunde in Delft heeft zelfs een numerus fixus ingevoerd."

En aan tafel weten ze wel hoe dat komt. Jongeren zien bij De Wereld Draait Door kekke items over drones, voertuigen die de plastic soep in de oceanen opruimen of een hyperlicht autootje dat op een liter brandstof duizend kilometer rijdt. Daar hebben toekomstige arbeidsmarktbestormers wel oren naar.

"Maar een stapje lager is het andere koek", zegt Mekenkamp. "Techniek is niet sexy, het wordt niet gepromoot op het vmo. En je moeder zegt: ga de ICT maar in, ook al heeft ze geen flauw idee wat dat betekent. Hoe dan ook: Waarom zou je een overal aantrekken en een kruipruimte induiken?"

Mekenkamp ziet het op de basisscholen al fout gaan. "78 procent van de leerkrachten is vrouw; juffen die van de pabo komen. Staat er eens een educatieve les op het programma, dan nemen zij de klas niet mee naar Kwik-Fit of naar een lasbedrijf. Ze gaan paddenstoelen bekijken in het bos. En zo komen steeds meer kinderen tot hun twaalfde niet in aanraking met techniek."

En met alleen maar hbo'ers kom je er in de techniek niet, zegt Franssen van De Vest Projecten. "Vaak missen die studenten veel basiskennis. Zelf kwam ik via onder meer het mbo in het hoger onderwijs terecht en daar moest ik m'n jaargenoten in het vierde jaar nog de meest basale vaardigheden voordoen. Het hoger onderwijs is te sterk gericht op de theoretische kant; de cijfers, de wiskunde en de toegepaste mechanica. Maar het handwerk – waar het allemaal mee begint – dat wordt vergeten."

TROTS

De gespreksdeelnemers zijn het erover eens dat het de sector schort aan een fris imago. Hoe is dat tij te keren? "Het begint ermee dat je op alle niveaus trots zou moeten zijn op wat je maakt", zegt Van Oevelen. "Of je nu een elektrische installatie aanlegt in een schuurtje of dat je elektronica ontwikkelt voor een elektrische fiets; dat maakt geen verschil. Je moet er trots op zijn." "Maar hoe profileren we nou die trots", vraagt Mekenkamp zich af.

Ten Have ziet daar wel goede voorbeelden van. "We zijn in conclaaf met een onderwijsinstelling die jongeren een dag of wat op snuffelstage stuurt om ze kennis te laten maken met de arbeidsmarkt. Op zo'n manier krijg je een jongen bij je over de werkvloer; kun je 'm laten zien wat er allemaal gebeurt achter die gevel. Bevalt dat goed, dan ontstaat de eerste binding met je organisatie."

"En dán moet je die trots uitstralen!", zegt Ter Stege. "In het verleden werd je bij sollicitatiegesprekken wel eens geconfronteerd met drie ernstig kijkende heren achter een bureau: zo, jij wilt bij ons komen werken? Dat is de omgekeerde wereld. Bedrijven moeten – zeker in de technische sector – blij zijn met iedereen die zich voor je in wil zetten."

"Tegenwoordig leren ze je op school alleen maar hoe je iets moet opzoeken als je het niet weet. Dat werkt niet"

AUTOMATISEREN

Maar dat is zo nu en dan ook best een uitdaging. Oké, de jeugd is onderzoekender, mondiger en vrijer dan vroeger. En ja, ze zijn ook best leergierig en nieuwsgierig – zoals Mekenkamp het samenvat – maar aan mentaliteit, manieren en attitude schort het nogal eens. "Als je bij je sollicitatiegesprek vraagt 'wat doen jullie eigenlijk?', dan heb je het toch echt niet begrepen", zegt Franssen. Ten Have: "En vroeger dacht je wel twee keer na voordat je bij 'de baas' ging vragen om salarisverhoging bijvoorbeeld."

Dus behalve op goede mensen te hopen, zal de techniek ook moeten innoveren en optimaliseren vanuit de bestaande context. Veel beter wordt het eenvoudigweg niet in een paar jaar tijd. "Ik zie dat als een positief neveneffect van deze tijd. Je wordt gedwongen beter en slimmer te werk te gaan", zegt Mekenkamp. "En je moet de durf hebben zo nu en dan keuzes te maken. Moet ik het misschien helemaal anders gaan doen? Dat kunnen risicovolle keuzes, vanwege een hoge investering, of omdat je afscheid neemt van een bestaande klant die je ontwikkelde."

ling in de weg zit. Maar het zijn wel de stappen die je moet zetten om vooruit te komen."

Van Leeuwen kan dat beamen. "Wij hebben enige tijd geleden fors geïnvesteerd in robotisering", zegt Van Leeuwen. "Omdat geschoold personeel voor verdere ontwikkeling simpelweg niet te vinden was, stonden we lange tijd stil in onze ontwikkeling. Door robotisering is er wél vooruitgang mogelijk. En dat bevalt zo goed dat we binnenkort twee nieuwe machines binnenkrijgen. We doen – verhoudingsgewijs – met minder mensen, meer werk."

Ten Have is op zijn beurt aan het automatiseren geslagen. "Vanaf januari gaat alles digitaal. Van inkoop tot facturatie, en van voorraadbeheer tot projectmanager." En dat gaat best ver. Het voorraadstelsel gaat zelf onderdelen bestellen als dat nodig is en kijkt bovendien waar ze het goedkoopste te krijgen zijn. "Daarbij lopen al onze monteurs met een iPad, zodat ze niet meer een losse bonn hoeven te verwerken op de zaak. De investering hebben we na anderhalf jaar volledig terugverdiend."

Ook in creatieve samenwerkingen en nieuwe financieringsconstructies is winst te behalen, zegt Franssen. "Een klant van ons betaalt bijvoorbeeld mee aan de ontwikkeling van een wandsysteem dat hij nodig heeft. Hij wil de maakindustrie in Nederland bevorderen en heeft ook eisen op het vlak van duurzaamheid. Omdat hij de afname heeft gegarandeerd en omdat 'ie meebetaalt in de ontwikkeling kun je zulke dingen doen."

"Toch", zegt Van Oevelen, "uiteindelijk kun je het als sector niet alleen. We zullen ook flankerend overheidsbeleid nodig hebben. Beleid dat enerzijds de techniek – van jongs af aan promoot – en anderzijds ook laat zien voeling te hebben met de sector, de markt. Dit zijn geen tijden waarin je sterke groei doormaakt. Je wilt de continuïteit van je business waarborgen en het inkomen van je werknemers veiligstellen. Dan heb je wel een beleid nodig dat daar begrip voor opbrengt en dat ondersteunt. Krijgen we die support uit Den Haag, en doen we als sector onverminderd ons best, dan zal het vroeg of laat weer de goede kant op gaan." <<

